

Internet

Bez neželjene potrošnje. Bez nepotrebnih troškova.

Vodič za bezbjednu upotrebu

Šta je neželjeni internet saobraćaj?

Može se desiti da vaš mobilni telefon koristi internet, a da vi toga nijeste svjesni. Razlozi za ovo su različiti:

- Korišćenje email-a.
- Korišćenje programa/aplikacija za komunikaciju u realnom vremenu.
- Slanje i primanje MMS poruka.
- Automatsko ažuriranje (update) programa/aplikacija.

Ako koristite internet na telefonu, ostvareni saobraćaj kojeg nijeste svjesni se tarifira i naplaćuje. Ukoliko ste van granica Crne Gore, saobraćaj u romingu se obračunava po cijenama operatora čiju mrežu koristite. To bi mogao biti razlog što je vaš račun znatno veći od očekivanog. Takođe, neželjeni saobraćaj može znatno usporiti internet konekciju preko mobilnog telefona.

Kako se proizvodi neželjeni internet saobraćaj?

E-mail aplikacije – omogućavaju slanje/primanje e-mail poruka preko mobilnog telefona.

Da biste spriječili da takve aplikacije proizvode neželjeni saobraćaj, postarajte se da je vaša e-mail aplikacija podešena da:

- Prima/šalje e-mail poruke ručno ("push" funkcija isključena),
- Prikazuje samo predmet (Subject) e-mail poruke,
- Ne download-uje automatski priložene fajlove (attachment),
- Ne prikazuje slike (i druge multimedijalne sadržaje) u dolaznim porukama,
- Šaljete e-mail poruku kao običan tekst. Formati kao što su HTML i obogaćeni tekst proizvode veću količinu podataka.
- Šaljete sve pisane e-mail poruke u jednoj sesiji.

Instant Messaging (IM) aplikacije – omogućavaju "chat" komunikaciju u realnom vremenu, na primjer ICQ, Facebook, AIM, GTalk, Yahoo MySpace, MSN, itd.

Da biste spriječili neželjeni saobraćaj od strane IM aplikacija instaliranih na vašem mobilnom telefonu, pobrinite se da vaša IM aplikacija bude:

- Isključena kada je ne koristite,
- Podešena da se ne pokrene automatski na određene događaje,
- Podešena da ne radi u pozadinskom modu,
- Podešena da automatski ne prima poruke (preporučujemo da ovu opciju podesite kada ste u romingu).

GPS aplikacije – To su sve aplikacije/programi koji omogućavaju pozicioniranje i/ili navigaciju. Takve aplikacije su Nokia Maps, Google karte, BlackBerry karte i slično. Mnoge GPS aplikacije za mobilne telefone koriste internet za brže pozicioniranje.

Da biste spriječili da takve aplikacije proizvode neželjeni saobraćaj, morate biti sigurni da:

- Vaš program za navigaciju/pozicioniranje ne zahtijeva internet konekciju.
- Funkcija za brže pozicioniranje putem interneta je isključena.
- Nijesu aktivne druge aplikacije koje koriste vašu poziciju i proizvode internet saobraćaj, kao što su Google Latitude.

MMS poruke – Kada šaljete ili primete multimedijalne poruke, internet saobraćaj se proizvodi i tarifira. Ovaj saobraćaj zavisi od veličine primljenog ili poslatog multimedijalnog fajla (slika ili muzika). Imajte ovo na umu kad ste u romingu.

Automatic update programa i aplikacija – Neki programi i aplikacije na vašem mobilnom telefonu su podešeni da se automatski ažuriraju konektujući se na internet. Da to spriječite:

- Iz Control Panel-a birajte Automatic Updates, a zatim
- Birajte "Turn Off Automatic Updates" i kliknite OK.

Kako smanjiti neželjenu internet potrošnju na mobilnom telefonu?

iPhone

Da biste spriječili neželjeni saobraćaj, a time i potrošnju, dok koristite iPhone 3G/4G, potrebno je da promijenite neka podešavanja:

Da biste spriječili neželjeni saobraćaj od strane aplikacije "Maps" idite na "Settings" - "General" i isključite funkciju "Location Service".

Da spriječite neželjeni saobraćaj ostvaren e-mail porukama, idite na "Settings"-"Mail, Contacts, Calendars"-Fetch New Data, isključite funkciju "Push" i odaberite "Manually".

Radi prevencije svih vrsta neželjenog saobraćaja dok koristite vaš iPhone u romingu, idite na "Settings" - "General" - "Network" i isključite funkciju "Data Roaming".

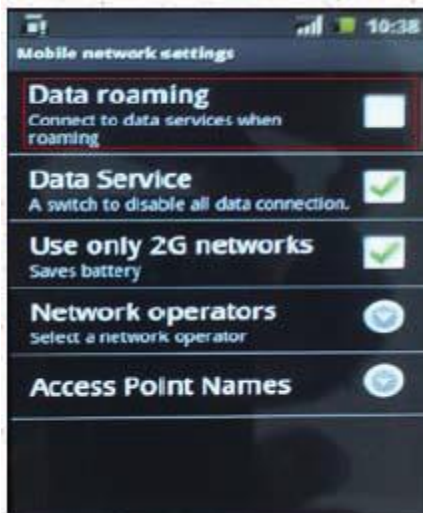
BlackBerry uređaji

Da spriječite neželjeni saobraćaj na vašem BlackBerry uređaju, idite na "Options"→"Mobile Network" i odaberite "Data Services"- "Off".

Telefoni sa operativnim sistemom Android

Da spriječite neželjenu potrošnju internet saobraćaja na vašem telefonu sa OS Android, idite na "Menu" → "Settings" → "Wireless controls" → "Mobile networks". Opcija "Data roaming" ne treba da bude čekirana.

Nokia telefoni

Da spriječite neželjenu potrošnju internet saobraćaja na vašem Nokia telefonu, idite na: Menu → Settings → Connectivity → Settings → Data while abroad → Always ask.

Dodatne mjere opreza – i sigurnosti – koje možete preduzeti da biste ograničili saobraćaj:

- Blokirate flash animacije i video klipove sa internet stranica.
- Blokirate reklamne banere na internet stranicama (na primjer AdBlock u Firefox web browser-u).

I na kraju – ili na početku – naša preporuka!

Ako putujete u inostranstvo, za vas imamo različite roming opcije koje troškove drže pod kontrolom. Uz roming dodatke Travel&Surf ili Vip roming karte za Srbiju nema neočekivanih troškova, nema iznenađenja.